

ŠKOLITELSKÝ POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE ARINY HAŠKOVÉ

Antologie sovětské lágrové prózy v českých překladech a české sociokulturní recepci

Práce vesměs uspokojivě naplňuje cíle vytčené v jejím úvodu, neobsahuje hrubá zjednodušení a celkově má dobrou analytickou úroveň, což považuji v daném případě za hlavní. Zvolené téma má navíc svůj přesah: netýká se jen čistě translatologického bádání, nýbrž přispívá k širší reflexi sovětské (i naší vlastní) minulosti.

Z hlediska celkového pojetí práce oceňuji zejména komplexní analýzu antologie *Доднесь мягомеет*. Tato část práce pomáhá zasadit pozdější analytické pasáže, věnované dvěma konkrétním vzpomínkovým textům, do kontextu: diplomantka přitom zohledňuje celou řadu aspektů (mj. žánrovou variabilitu, fenomén vězeňské paměti či ženskou a mužskou perspektivu vyprávění) a obsahuje například i krátké (leč výstižné) srovnání autentických vzpomínek na lágr s beletristickým (a tedy nutně stylizovanějším) pojetím téhož námětu např. u Varlama Šalamova (s. 17).

Za stěžejní ovšem považuji rozbor dvou vybraných textů (J. Olické a J. Fidelgolce): dílčí translatologická analýza, zvláště v případě překladu L. Dvořáka, přináší řadu užitečných postřehů a upřesnění, svědčících o obeznámenosti s příslušnou odbornou literaturou, zejména pokud jde o jazyk Gulagu. Škoda jen, že se diplomantka rozhodla odchýlit od původního zadání, kde se píše, že „významové a stylové prvky jazyka Gulagu uplatněné v českých překladech budou dále konfrontovány s žargonem českých pracovních táborů v období komunismu, zachyceném v české literatuře, esejistice a publicistice“. Zajímalo by mne, proč k tomuto odchýlení došlo, resp. proč není alespoň ve stručnosti zmíněn způsob, jakým čeští autoři (např. Karel Pecka, kterého autorka sama zmiňuje v bibliografických pramenech) pracují s českým lágrovým slangem.

Stejně tak bych (v souladu se zadáním) očekával, že do práce bude explicitněji zapracována klíčová historiografická práce věnovaná Gulagu od Anny Applebaumové, citovaná v bibliografii.

Přinejmenším by bylo vhodné uvést, jak se s jednotlivými kategoriemi vězňů (a jejich definicí) vyrovnala překladatelka této původně anglicky psané monografie, Petruška Šustrová. Moje další otázka tedy zní: Nakolik diplomantka z této knihy, respektive z jejího českého překladu vycházela?

Za přínosnou část práce považuji konfrontaci překladatelských řešení spojených s lágrovým slangem v českých verzích vybraných povídek a v českém převodu Solženicynova *Souostroví Gulag*. I tady se ovšem nabízí jedna otázka: Proč diplomantka odkazuje pouze k jeho českému vydání z r. 1990? Bylo by, myslím, namístě konstatovat, zda první úplné české vydání románu z r. 2011, revidované a ověřené cenou Magnesia Litera 2012, nepracuje s lágrovým žargonem přece jen trochu jinak než vydání dřívější. I negativní nález v tomto směru by měl svoji vypovídací hodnotu.

Některá místa práce by si také zasloužila alespoň základní zpřesnění či komentář: 1. V jakém smyslu by bylo „možné nalézt v originále lepší ukázky“, pokud jde o básně a korespondenci, která se objevuje v českém výboru (s. 27)? 2. Proč je v českém překladu *Souostroví Gulag* jako ekvivalent výrazu *доходяга* použito slova *musulman* (s. 37)?

Za jednoznačně slabou stránku práce ovšem považuji její celkovou nedbalou redakci: text se hemží chybami v interpunkci i ve správných tvarech slov (obojí vyznačuji na příslušných stránkách) a v jednom případě i ve jméně (s. 44). A co hůř, v práci nalezneme řadu hrubých, školáckých chyb, zejména ve shodě podmětu s přísudkem (s. 31, 39, 53, 54, 61, 62, místy jsou i dvě takové hrubky na jedné stránce), ale i v dalších případech (s. 40).

Navíc mne dosti zarazilo množství formulačních toporností a nepřesností (např. na s. 19: „s faktickými údaji“ místo „s faktografickými údaji“; na s. 21 a s. 61 (i jinde): spojení „mužský autor“ a „ženská autorka“ zní poněkud absurdně; na s. 36: „viděl tento svět z první ruky“ místo „znal tento svět z první ruky“; na s. 42: pro Machoninovou ani pro Dvořáka jistě nebylo cílem zaručit „čtenářský požitek“ z lágrové literatury; na téže stránce dole se opakuje dvakrát stejná věta

atd.). Všechna tato formulační „nedopatření“ mne mrzí tím spíš, že diplomantka bude svoji práci obhajovat na překladařství, tedy na oboru, jehož absolvent se neobejde bez jazykové sebekontroly.

Až na výše uvedené otázky (spojené především s odklonem od původního zadání) nemám vůči této práci vážnějších obsahových námitek, avšak odbytá redakce textu, včetně řady formulačních přehmatů, mi nedovoluje navrhnout lepší známku nežli **velmi dobře**, a to ještě s jistým váháním, zda nejde o dvojku jaksi „ušmudlanou“. Výsledek ovšem bude záviset na průběhu obhajoby samotné, k níž tuto práci, samozřejmě, doporučuji.

Dne 29. ledna 2013

PhDr. Stanislav Rubáš, Ph.D.